

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 1 4 1 1 0 1 3 1

9.
razred

Četrtek, 8. maj 2014 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.*

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili. Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo. K nerešeni nalogi se vrni pozneje.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 3 prazne.

N 1 4 1 1 0 1 3 1 0 3

PRILOGA**I. DEL**

Dim Zupan

LETEČI MAČKI

Glavne književne osebe v pripovedi so študentje, ki svoj čas bolj kot študiju namenjajo zabavam in napetim pustolovščinam. Pripoved je razdeljena na 14 poglavij. Dogajanje se odvija v Ljubljani, Mariboru in Benetkah.

Sredi ovinkaste ceste na Trojane se je pokazalo sonce in jim slepilo oči.

»Pozanimal sem se, koliko naročilnic Priročnika za sodobno ženo je prišlo iz Maribora. Menda še ni preveč obdelan. Ne bi rad videl, da bi si že prvič polomili zobe,« je dejal Jaro.

»Se bojiš, da ne bi šli tja samo na uro gledat,« je dejal Matej.

»Ali pa na kozarček,« je pripomnil Nejc.

»Kakšen kozarček se že spodobi. Po opravljenem delu. Konec koncev smo mi nesebični borci za duševno blaginjo naroda, ki ga plemenitimo z umetniško besedo,« je zanosno povedal Jaro.

»Prav zanima me, koliko ljudi v Mariboru ta trenutek sploh še ne ve, da bodo oplemeniteni,« se je zamislil Borut.

»Ovisno od več parametrov. Najvažnejši pa je motivacija. Če odmislimo šuštenje bankovcev, ki ga bomo imeli tako in tako neprestano pred očmi, bi vam predlagal še enega, ki se je že večkrat odlično obnesel,« je predlagal Jaro.

»Na dan z besedo,« je bil radoveden Matej.

»Takole sem mislil. Vsi štirje ne moremo delati skupaj, ker bi hodili drug drugemu v napoto. Torej se bomo razdelili v dve udarni dvojici. Kot dodaten motiv bi lahko uporabili naš neuklonljiv tekmovalni duh, tako da bi para tekmovala med seboj, kateri bo več prodal. Štos vsega je v tem, da na koncu vsi dobimo. Ha, kaj pravite na to?«

»Ni slabo. Sebe, ki imaš edini od nas prakso, seveda že vidiš na zmagovalnem odru,« je pripomnil Nejc.

»Pari še niso znani,« se je zarežal Jaro, »kaj veš, kaj skriva žreb. Razen tega pa vas ne mislim poslati v boj popolnoma neuke. Na začetku bomo imeli kratek praktični prikaz dela. Tisti, ki ne bo takoj razumel, tudi nikoli ne bo. Kako pa mislite, da sem jaz začel?«

Kilometri so bežali, včasih se je zataknilo le pri tovornjakih. Teh Matej ni prenesel pred sabo.

»V redu, tekmovanje,« je na glas razmišljal Borut, »kakšna bi bila pa nagrada, za katero bi se potegovali?«

»Saj je vseeno, za kaj,« je rekel Jaro, »lahko tudi za čast in slavo.«

»Spomni se česa bolj konkretnega,« se ni strinjal Matej.

»Dobro. Kaj pravite na to, da poraženca plačata zmagovalcema večerjo? Nazaj grede se ustavimo v kakšni dobri gostilni in proslavimo.«

»Ne bo šlo,« je odkimal Nejc.

»Kaj pa tebe moti?«

»Kdaj drugič že, ne pa danes. Recimo ob prvem izplačilu,« je Nejc pojasnil svoje pomisleke. »Tisto ne bi bilo isto. Zadovoljstvo bi zvedenelo. Bom jaz založil in vam kasneje odbil od provizije.«

»Dogovorjeno,« je vzkliknil Borut, ki ga je tiščalo ravno tam kot Nejca, »pa izžrebajmo ekipi.«

»Kaj, če bi se šli po sedežih. Prednji sedeži proti zadnjim,« je predlagal Nejc.

»Tako je,« je takoj pristal Matej, ki mu je Jarova samozavest vlivala zaupanje, »da vidimo, kako se bosta znašla svetovna potnika.«

OBRNI LIST.

N 1 4 1 1 0 1 3 1 0 5

II. DEL

POŽENIMO PEDALE

DRAGONJA IN SOLINE

Morje je naša maternica, tu je vzkliko in se razvilo prvo življenje, prilezlo na kopno in nato v skladu z Darwinom postalo to, kar danes vidimo v ogledalu. In še več, pozimi je morje ogromen zalogovnik toplote, poleti pa nas hladi in radosti, nam šumeče poje in gosti naše otroke v svojih nedrjih. Zato pojdimo tja, kjer se stikata morje in nebo, tja, kjer se stikata dva naroda in dve državi.

BESEDILO IN FOTOGRAFIJI: SEBASTJAN VEHAR

1

Do Izole iz Kopra ne bo težko priti, za nadaljevanje kolesarjenja pa se zaženimo v breg proti vasi Šared, a še prej zavijmo levo in navzgor skozi Barede do Gažona (243 m). Pot je obdana z mladimi oljčnimi nasadi. Sledi spust in prečkanje glavne prometnice ter manjši vzpon v Šmarje, od koder nas lepa panoramska asfaltna pot vodi do naselja Krkavče (175 m). Tu priporočam ogled oljčne stiskalnice, torklje, sicer pa je vas najbolj znana po krkavškem menhirju, megalitnem spomeniku, visokem več kot dva metra. Menhir je iz obdobja Kelto, to je iz 1. stoletja pr. n. št., namen izklesanih figur pa je bil vsekakor laskanje božanstvom. Sicer je tu zadnja točka pred spustom v dolino. Ta je k sreči asfaltiran, ne pa tudi dolina Dragonje, a zato nas bodo avtomobilisti pustili kolesariti v miru.

Krajinski park Sečoveljske soline

2

Dragonja je 27 km dolga mejna reka. V zgornjem toku ima trikrat večji padec kot v spodnjem delu, kjer se leno ziblje do Piranskega zaliva. Na poti ima 18 desnih in 13 levih pritokov (slovenskih je torej več, a le nekaj je »živih« tudi poleti).

- ⌚ Dolžina: 66 km
- ⬆️ Skupni vzpon: 450 m
- ⚙️ Zahtevnost: srednja, hribovita pot
- 🕒 Trajanje: celodnevna z ogledi
- 🍷 Okus izleta: slano-sladko
- 🚆 Do kod z vlakom: Koper
- 🛏️ Kje se da po želji prespati v okolici: obalna mesta

OBRNI LIST.

A bistvo je očem nevidno; v spodnjem toku jo napaja več močnih in stalnih izvirov, ki nevidno povečujejo pretok, da pri izlivu znaša 1,78 m³/s. Dragonja je bila nekoč plovna vse do Kaštela, ob njej je bilo celo 35 mlinov, na kar pa danes spominja le še 16 ruševin. Njeno območje od sotočja Rokave in Dragonje do povirja je Mestna občina Koper zaščitila z odredbo o zavarovanem območju. Na južni strani se dviga razgledni Kaštel (it. Castelvenere), utrjena postojanka iz rimskih časov.

3

Do mejnega prehoda Dragonja nam res ni naporno, prav tako ne do Sečoveljskih solin, kjer si lahko ogledamo Muzej solinarstva. Najstarejši piranski rek se glasi »Piran xe fato de sal.« (Piran je nastal iz soli.), saj je poleg ribištva prav tradicionalno solinarstvo omogočilo razcvet mesta, čeprav so se morali meščani med solno sezono s svojimi ladjicami preseliti v solinarske hiše v neposredni bližini solnih polj. Bivanje na solinah so si uredili v kamnitih hišah, kjer so imeli vse najnujnejše za življenje in delo. V temnih kletah so skladiščili pridelano sol, v majhnih izbah so si privoščili kratek nočni počitek. Gospodinje so pekle kruh v posebnem kaminu za hišo. Solinarski muzej

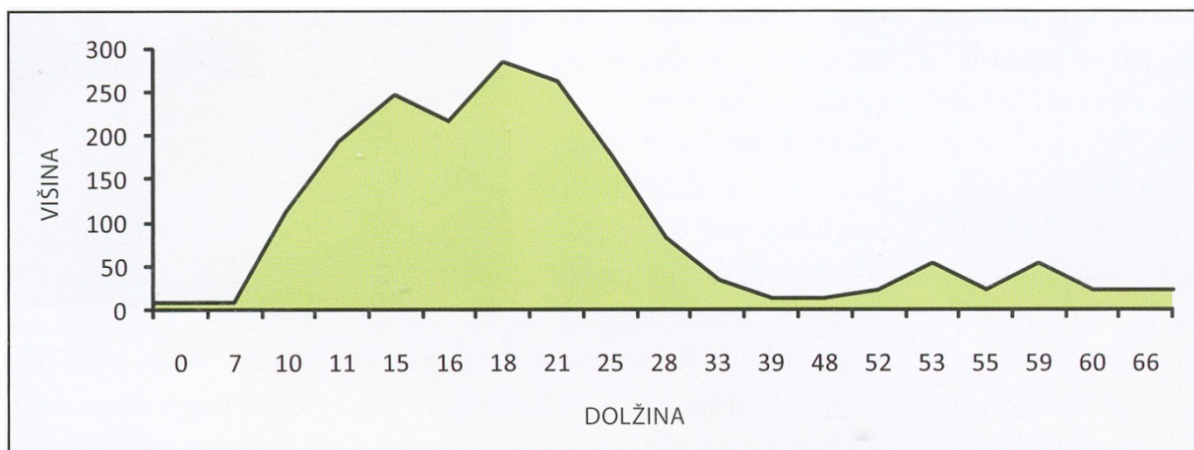

V dolini Dragonje bomo kolesarili v miru.

je sicer od novembra do konca marca zaprt, a po predhodni najavi je mogoč tudi zimski ogled (tel. 05 671 00 40). Pred leti so Pirančani oživili tudi solinarski praznik, ki je prerasel v solinarski festival. Ta je vsako leto 23. aprila, na dan sv. Jurija, zaščitnika mesta Piran.

4

Nadaljevanje kolesarske poti je zgledno urejeno in speljano po trasi Parenčane mimo letališča do Seče, kjer se držimo morja, pa čeprav se zato zapeljemo skozi avtokamp Lucija. Za vračanje v Izolo izkoristimo oba tunela nekdanje železnice, ki sta dobro označena in še boljše obiskana.

(Prirejeno po reviji GEA, februar 2011.)

8. Ali gre v primerih *kilometri so bežali* in *popiti kakšen kozarček* za isto pesniško sredstvo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Da, ker gre v obeh primerih za navedbo bistvene značilnosti nekega pojava.
- B Da, ker gre v obeh primerih za pripisovanje živosti neživemu.
- C Ne, ker gre enkrat za poosebitev, drugič pa za zamenjavo pomena besed.
- Č Ne, ker gre enkrat za nagovor, drugič pa za prenos pomena besed.

(1 točka)

9. Ali je v izhodiščnem besedilu pripovedovalec hkrati tudi glavna književna oseba? Odgovor utemelji v obliki povedi.

(2 točki)

10. Ali so književne osebe iz izhodiščnega besedila tvoji vrstniki? Svoj odgovor utemelji.

(1 točka)

11. Ali bi književno besedilo, iz katerega je vzeto izhodiščno besedilo, priporočil/priporočila v branje sošolcu/sošolki? Svojo odločitev utemelji z dvema značilnostma izhodiščnega besedila.

(2 točki)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo *Dragonja in soline*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

Besedilo je javno.	DA	NE
Besedilo je objektivno.	DA	NE
Besedni in nebesedni del sta med seboj vsebinsko povezana.	DA	NE
Na zemljevidu je označena v besedilu predstavljena pot.	DA	NE
Besedilo govori predvsem o morju.	DA	NE
V besedilu prevladuje sedanjik.	DA	NE

(2 točki)

2. Katerim bralcem revije GEA je predvsem namenjeno izhodiščno besedilo? Kateri zapis v izhodiščnem besedilu to pove?
Odgovora napiši na črte.

(2 točki)

3. Kako si sledijo kraji na predstavljeni poti? Upoštevaj izhodiščno besedilo ali zemljevid.
Označi zaporedje od začetka do zaključka poti tako, da na vsako črtico napišeš ustrezno številko.

- ___ Dragonja
- ___ Gažon
- ___ Izola
- ___ Koper
- ___ Seča
- ___ Šmarje

(1 točka)

8. a) Kaj v 2. odstavku izhodiščnega besedila pomeni, da je *le nekaj pritokov reke Dragonje »živih« tudi poleti?*
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

8. b) Zakaj je beseda »živih« v tem besedilu napisana v narekovajih?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

9. Ali si obiskovalec solinarski muzej lahko ogleda 15. decembra?
Odgovor v povedi napiši na črto in ga utemelji s podatkom iz besedila (3. odstavek).

(2 točki)

10. Preberi poved.

Najstarejši piranski rek se glasi »Piran xe fato de sal.« (Piran je nastal iz soli.), saj je poleg ribištva prav tradicionalno solinarstvo omogočilo razcvet mesta, čeprav so se morali meščani med solno sezono s svojimi ladjicami preseliti v solinarske hiše v neposredni bližini solnih polj.

10. a) Iz povedi izpiši samostalnika, ki spadata v isto besedno družino kot pridevnik *solno*.
Napiši ju na črti.

(1 točka)

10. b) Iz navedenih samostalnikov tvori pridevnike.
Napiši jih na črte.

ribištvo _____

meščani _____

sezona _____

hiše _____

(1 točka)

13. Preberi navedeni del besedila.

Pred leti so Pirančani oživili tudi solinarski praznik, ki je prerasel v solinarski festival. Ta je vsako leto 23. aprila, na dan sv. Jurija, zaščitnika mesta Piran.

13. a) Koliko stavkov je v navedenem delu besedila?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

13. b) Na kaj se nanaša zaimek *ta* v navedenem delu besedila?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

14. Preberi poved.

Solinarski muzej je sicer od novembra do konca marca zaprt, a po predhodni najavi je mogoč tudi zimski ogled.

14. a) Kaj izraža drugi stavek v navedeni povedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Izbiro.
- B Nasprotje.
- C Posledico.
- Č Sklep.

(1 točka)

14. b) Poved spremeni v podredno zloženo tako, da uporabiš veznik *čepprav*.
Novo poved napiši na črte.

(2 točki)

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

N 1 4 1 1 0 1 3 1 1 9

Prazna stran

